ICOMOS HÍRADÓ

a Magyar Nemzeti Bizottság közleményei

18. évfolyam - 5.szám **2010. október hó**

A TARTALOMBÓL

Kulturális Turizmus ülés - Porto

XVII. Népi Építészeti Tanácskozás – Békés

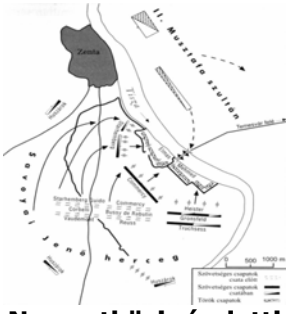

Nemzetközi vízalatti kutatás indul a zentai csata nyomában

Győr - Körforgalom és a történeti városkép

Elcsendesült a Zenepalota…

AZ ICOMOS MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁG FELHÍVÁSAI

A 2011-ES ICOMOS-DÍJRA ÉS MŰEMLÉKVÉDELMI CITROM-DÍJRA

Köztérmegújítási Nívódíj 2010

„non omnis moriar"

5 éve hunyt el Román András

Emlékezzünk rá, hogy… Rejtett évfordulóink

Az ICOMOS Kulturális Turizmus Nemzetközi Tudományos Bizottságának ülése Porto, 2010. június 17-20.

Nagy lelkesedéssel fogadtuk Luisa Ambrosio, a bizottság portugál tagjának meghívását, mert a tavalyi internetes munkaülésünk gyakorlatilag nem hozott konkrét eredményeket, ugyanis a nagytömegű gyakran egymást keresztező e-mail váltások során sokszor „elbeszéltünk" egymás mellett. A Luisa Ambrosio által szervezett szakmai programunk célja az volt, hogy megismerjük és értékeljük a Douro folyó völgyének komplex fejlesztési programját. A Douro völgyét 2001-ben vették fel a világörökségi listára. A hivatalos indoklás egyebek mellett a régió szőlőművelési hagyományait, a több mint kétszáz éves, jeles márkanevekkel fémjelzett (Cockburns, Sandeman, Taylors) bortermelő kultúráját, a folyóvölgy tájképi értékeit, és építészeti örökségét emelte ki.
Luisa Ambrosio az említett fejlesztési program lebonyolításáért felelős team tagjaként programunkat úgy szervezte, hogy a lehető legteljesebb képet kapjuk a program céljairól és a régió helyzetéről. Az első napon a világörökségi státus és a gazdasági fejlődés lehetőségeit elemző nemzetközi konferencián vettünk részt. A több mint száz hazai résztvevőt vonzó konferencián a WHC (World Heritage Centre), az UNWTO (UNESCO World Tourism Organisation), továbbá a National Geographic képviselői és vezetői tartottak előadást, illetve a portugál előadók a fejlesztési projekttel összefüggő turisztikai és örökség menedzselési elképzeléseket mutatták be. Másnap reggel fogadtak bennünket a CCCDR-N (Comissão de Coordenação e Desenvolvimento da Região Norte) a nemzeti fejlesztési intézet regionális irodájának vezetői és a projekt team tagjai. Ismertették az általuk kiemelt fontosságúnak ítélt célkitűzéseket; a világörökségi értékekkel összefüggő lehetőségek kihasználását, az idegenforgalom növekedésével együtt járó kihívások és lehetőségek kezelését, a fejlesztés várható szociális hatásait és a remélt gazdasági, szociális eredményeket. A csaknem kétnapos helyszíni bejárás alkalmával igyekeztünk az általuk megvilágított körülményekre támaszkodva tanulmányozni a turisztikai fejlesztés lehetőségeit. Tapasztalataink összegzéseként megállapítottuk, hogy:
- minden fejlesztési elképzelést alá kell vetni a természeti adottságok, és az életmód megőrzésének, mert ez a régió egyik legfőbb értéke.
- a szőlőművelés, és a borszállítás igényei alapján kialakult és jelenleg is használt úthálózatnak olyan tájképi és történeti értéke van, amely feltétlenül megőrzendő, annak ellenére, hogy az a közlekedés fejlesztésének adott esetben akadálya lehet.
- végül azt hangsúlyoztuk, hogy a régió fejlesztésének és azon belül a turizmus fejlesztésének záloga nem a mennyiségi fejlesztés, hanem a szolgáltatások színvonalának minőségi javítása. Ennek alapvető feltétele a régió értékeinek megismerését és terjesztését szolgáló oktatás, képzés és ismeretterjesztés.

Véleményünket közös munkával PowerPoint prezentációban összegeztük. Ezt követően találkoztunk a fejlesztési projekt vezetőivel és a helyi önkormányzatok képviselőivel, akikkel workshop keretében vitattuk meg az általunk megfogalmazott észrevételeket.

A zártkörű bizottsági munka keretében meghallgattuk Graham Brooks elnöki beszámolóját és Murray Brown főtitkári összefoglalóját. Graham Brooks beszámolójában kiemelte, hogy komoly esélye van annak, hogy a világörökségi helyszínek nevezési dokumentációjában kötelező fejezet legyen a turisztikai terv. Ez azon kívül, hogy a világörökségi helyszínek értékvédelmét és értékeinek fenntartható hasznosítását szolgálná a szakbizottság szerepének erősödését is eredményezné, mind a nevezések elbírálása, mind a monitorozás tekintetében. A fenntartható turizmust szolgáló elvek megvitatására Világörökség Bizottság brazíliai ülésén került sor (2010. július), elfogadása 2011-ben várható.

Murray Brown bejelentette, hogy az Eger-Xi'an Principles szabályai szerint végrehajtott tagrevízió eredményeként a szakbizottságnak jelenleg huszonhárom, a nemzeti bizottságok által hivatalosan támogatott szakértő tagja van. Sajnálattal állapította meg, hogy a bizottságban az afrikai, és a Dél-amerikai országoknak nincs képviselője. A tanácskozás során felmerült az 1999-ben elfogadott ICOMOS Kulturális Turizmus Charta felülvizsgálatának lehetősége, de a vita végeredménye az volt, hogy ez a felülvizsgálat jelenleg nem aktuális.

Graham Brooks bejelentette, hogy a legközelebbi szakbizottsági ülésre 2011-ben a párizsi közgyűléshez kapcsolódóan kerül sor. Mivel akkor lejár elnökségének immár harmadik ciklusa is, így le kíván mondani tisztségéről. Az elnöki tisztségre maga helyett Sue Millert (UK) a jelenlegi alelnököt javasolta.

Kovács Erzsébet

Körforgalom és a történeti városkép

Egyik hétfő reggel megdöbbenve látták a győriek, hogy a hét végén lebontották a hírneves győri „Bisquit-gyár” történeti magtárát, mely máig Győr- Sziget keleti, történeti városkapuját alkotta. Persze nem ez az első vesztesége Győr építészeti örökségének. A bontások oka legtöbbször a „modernitás” igénye vagy a közlekedés „korszerűsítése”.

Az idegenvezetők soha nem mulasztják el megemlíteni, hogy milyen értelmetlen volt 1894-ben a Baross úti Fehérvári kaput – a reneszánsz és késő barokk monumentális emléke – „közlekedési okokból” lebontani.

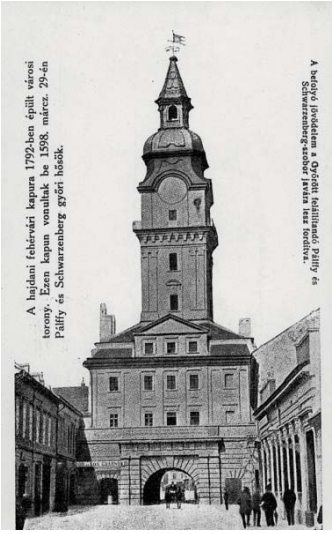

Az első világháború utáni években tűnt el a Radó szigetről Fruhmann Antal szép, görög-római stílusú klasszicizáló színháza. Az 1960-as években a Petőfi híd újvárosi oldalán álló romantikus kastélyt bontották le, megint csak „közlekedési okokból”. Helyén ma kiábrándító üresség, rendeltetés nélküli unalmas térséget találunk. Sorra tűntek el a város értékes középületei, a „látványában és funkciójában” ugyancsak szükségtelenek ítélt Radó szigeti KIOSZK szecessziós épülete, a Bajcsy-Zsilinszky úti pompás postapalota, tőle néhány lépésre az emeletes neoreneszánsz óvoda.
A kekszgyár történeti magtárépületének bontását minden bizonnyal ugyancsak a „jobb közlekedési megoldás” kialakításának igénye indokolta. Hasonló okból bontották le – bár megtartható lett volna – a Mosoni-Duna túlsó partján a szép Káldy villát. Ugyancsak ez okból tűnt el az épülő híd közeléből a győriek kedvelt „Kis-Erzsébet hídja”, az 1970-es évek mérnöképítészetének légies szépségű alkotása (tervezők: Mányoki János és munkatársai). A csomópontok építése során bontás vár a Révfalusi történeti városrész egyetlen „kapuépítményére, emeletes, kupolás sarokházra is. Hogy a szomszédos Híd utca fél házsorát – a 19. században asszimilálódó győri zsidóság emeletes polgárházait – milyen indokkal tüntették el, arra aligha találni magyarázatot. A közvélemény az örökség becses darabjainak elvesztését sajnálja. Én még ennél is súlyosabb veszélyre szeretném felhívni a döntéshozók – városatyák, városrendezők, közlekedési mérnökök – figyelmét. Az idegenforgalom sikeréről vagy sikertelenségéről van szó.
Az „örökségturizmus” ma már külön tudomány – a Nyugat-magyarországi Egyetem Közgazdaságtudományi Karán önálló tantárgyként oktatjuk. A turizmus a világ egyik legjobban jövedelmező, legnagyobb üzleti ága. Az egyetemi előadásokon nem győzzük hangsúlyozni, hogy a turisták nem kizárólag azért kelnek útra, hogy műemlék házakat vagy múzeumokat láthassanak. A turisták ennél többet igényelnek: elmúlt évszázadoknak a valóságban átélhető, feszültségteli, izgalmas hangulatát, a hely varázsát keresik. A múlt gazdagságát akarják újra megélni, megérezni a történelem levegőjét. Mindezt leginkább a régi települések zárt terei, utcái tudják nyújtani.
A bontásokkal Győrben – és nagy valószínűséggel más történeti városainkban is – egyre több felesleges tér keletkezik. Pontosabban nem terek, hanem olyan terjengős térségek, melyek építészeti, városépítészeti eszközökkel már nem formálhatóak izgalmas, hangulatos városi terekké. A nyugtalanító az, hogy városainkban egyre több az ilyen végtelen üresség, szürke, parttalan térség, sivár rommező.
Talán az USA „városainak” hatalmas – a szó szoros értelmében „embertelen” – közlekedési létesítményei mutatják leglátványosabban, hogyan veszik el a „jobb közlekedési megoldások kedvéért” – értsd alatta a száguldó autók, és nem a sétáló emberek kedvéért – a települések karaktere, sajátos, egyedi arculata, vonzó atmoszférája.
Félek, hogy Győr a legjobb úton halad, hogy ilyen arctalan, „modern” várossá váljon. Nem hiszem, hogy a győriek ezt akarják. Sokan joggal kifogásolják, hogy a bontási tervekről a város polgárait előre nem tájékoztatják. A bontásokról szóló döntéseket pedig elképesztő gyorsasággal végrehajtják. Talán rövid távon hasznosnak tűnnek az ilyen vita nélküli, „kézzel vezérelt” döntések. Hosszú távon katasztrofális változásokhoz vezetnek. Az értékvesztés hatását Győrben már most egyre inkább érezzük. Félek, hogy hasonló a helyzet más városainkban is.

Winkler Gábor

Elcsendesült a Zenepalota …

Idén augusztusban bezárta kapuit a Zeneakadémia, hogy a már régóta esedékes, és hosszú évek óta tervezett felújítási és rekonstrukciós munkák végre-valahára megkezdődhessenek.

A Korb Flóris és Giergl Kálmán tervei alapján 1904 és 1907 között épült Zenepalota tulajdonképpen kettős funkciót töltött be: korunk koncertlátogatója mint Magyarország, sőt a világ egyik legjobb akusztikájú hangversenytermével azonosítja a Zeneakadémia nevet, hazai és nemzetközi zenei berkekben pedig leginkább a világ egyik legelismertebb művészképzőjeként tartják számon a Liszt Ferenc téri épületet, ahonnan nagynevű mesterek kezei alól világhírű művészek kerülnek ki. Mint az a korabeli írásokból kiderül, az épület oktatási része már évtizedekkel ezelőtt is hely- és teremhiánnyal küszködött, az épület állapotának karbantartása, a rendbetételéhez szükséges anyagiak előteremtésének nehézségei sem mai keletűek: "Főiskolánk működőképessége lehető kifejtésének nagy akadálya a már régen mutatkozó s mind terhesebbé váló helyhiány, ami a pedagógiai célnak kevéssé megfelelő helyiségek adoptálásával sem enyhül... Éppen így érezteti káros hatását az évek óta sürgetett nagyarányú tatarozási munkák elmaradása, melyek fedezet híján nem indulhatnak meg." Ez a bejegyzés több mint hetven éves, és a Zeneakadémia évkönyvéből származik… Ma már csak a levéltári anyagok árulkodnak arról, hogy ebben a patinás épületben valaha igazgatói és személyzeti lakások is voltak, sőt, létezett külön vívó- és táncterem is, öltözővel. Ezeknek ma már semmi nyoma, helyükön oktatási termek vannak, mint ahogy az épület legkisebb szabad zugait is az oktatás foglalta el.
A folyamatos igénybevétel és az idő mindenhol otthagyta nyomát: a híres Zsolnay díszek sok helyen sérültek vagy hiányosak, az ajtó- és ablakkeretek, ajtótokok, parketták állapota helyenként siralmas, a vakolat és festések számos helyen kopottak vagy levertek, még az időtálló vaskorlátok, lépcsők állapota is láthatóan viseletes. És csak az ott dolgozók tudnának igazán mesélni az épület egyéb öregkori betegségeiről, a régi víz-, villany- és fűtőrendszer által okozott kellemetlen meglepetésekről, a különféle rejtélyes beázásokról, a falban alattomosan melegedő elektromos vezetékekről, a hidegebb téli napokon makacskodó, egyre-másra leálló, a fűtésrendszeren keresztül ijesztő pattogó hangokat adó kazánról…

Szeptember 20-án mintegy negyvenen voltunk kíváncsiak a már kiürített ház bejárására. A szokatlanul csendes és kihalt épület aulájában kifüggesztett tervek tanulmányozása közben Dávid Ferenc művészettörténész és a felújítás építész tervezői (Magyari Éva, Pazár Béla, Potzner Ferenc) ismertették részletesen az épület korszerűsítésével kapcsolatos terveket és a leendő átalakításokat.

A kikapcsolt világítás miatt sajnos nem volt módunk lejutni sem a zegzugos alagsorba (ahol többek közt a zongoraműhely, a karbantartók műhelyei, a kazánház, raktárak, lakások és hallgatói közösségi helyek voltak találhatók), és nem mentünk fel a negyedik emeleti tantermek labirintusába, illetve a tetőszerkezet közelébe sem, ezek megtekintése szintén nagyon érdekesnek ígérkezhetett volna. Maradt tehát útvonalnak a Nagyterem, a Könyvtár, a Kisterem és a második emeleti folyosó, valamint az elsődlegesen kórus és orgonaoktatás céljaira használt Kupolaterem bejárása, menet közben pedig betekintettünk az utunkba eső tantermekbe.

Jó hír hogy a Nagyteremben végre megoldódik a szellőztetés és temperálás kérdése, amit korszerű, felülről jövő, lassú, zajmentes légbefúvásos technikával szándékoznak megoldani. Ez, mint megtudtuk, a padlószint felől induló légárammal szemben jobb komfortérzetet ad mind a közönség, mind az előadóművészek számára. Nagy előnye, hogy ezzel az eljárással kevésbé verődik majd fel a por (reméljük ez hatással lesz a koncerteket szisztematikusan megzavaró notórius köhécselőkre is…).
A közönség nagyobb kényelmét fogja szolgálni az is, hogy a széksorok távolabb kerülnek majd egymástól - bár ezzel kissé csökkenni fog a terem befogadóképessége. Örömmel hallottuk, hogy a felújítás során az ajtók hangszigetelésének kérdése is a megoldandó feladatok közé került.

A közönség számára legjobban a terem új összképe fog meglepetést okozni, hiszen visszaállítják a falak és burkolatok eredeti – maihoz képest sötétebb színvilágát, a falak, ajtók visszanyerik eredeti színüket és díszes festéseiket.

A kutatások szebbnél szebb részleteket hoztak napvilágra, és bár az új tónustól megváltozik majd a Nagyterem hangulata, eleganciájában minden bizonnyal felülmúlja majd a jelenleg megszokott képet.

Az első emeleten található Kisterem is nagy változások elé néz: az eddig inkább szóló- és kamarazenei hangversenyekre használt koncertterem visszanyeri eredeti funkcióit, és ismét alkalmas lesz operajátszásra az ehhez szükséges zenekari árokkal, zsinórpadlással és korszerű színpadtechnikával. Ennek kialakításához nagy átépítésekre és változtatásokra lesz szükség, ami együtt jár majd többek között az egy emelettel feljebb, a színpad felett található tanterem megszüntetésével is. A Nagyteremhez hasonlóan Kisterem is visszanyeri majd eredeti színeit, a széksorokat pedig más kiosztásban kívánják visszaépíteni.

Az első emeleti folyosón történt kutatások alapján nagyon jól kivehetők a Kisterem ajtajának eredeti színei és díszítései valamint a fal eredeti színe és motívumai, a második emeleten található tűzcsap doboza pedig - mintegy „időablak képernyő” – engedett rálátást az eredeti díszítőmotívumokra és annak színeire:

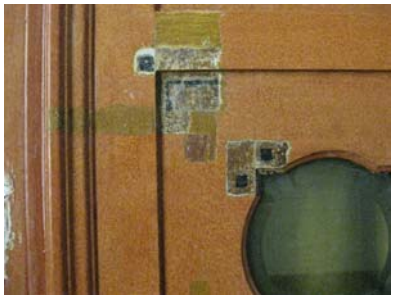

A kiürített X. terem falán már csak a régi növendékek – azóta ünnepelt művésszé vált operaénekesek portréinak árva kampói és poros körvonalai emlékeztettek arra, hogy ez volt hosszú évtizedeken keresztül az Operatanszék terme. A vetemedett nyílászárók, az agyonkoptatott parketta, a megtépázott burkolatú ajtó mellett felfedezhettük, hogy a házi színpad mögött eredetileg ajtók nyíltak a szomszédos, eddig Irodának használt szobába, az - egyébként kitűnően működő - hangszigetelést matracokkal oldották meg:

Az első emeleten található Tanácsterem is üresen kong, ám így teljes egészében kibontakozik a falat embermagasságban körbefutó aprólékos gondossággal megtervezett intarziás faburkolat és az azonos motívumokkal díszített míves nagyasztal szépsége. A Tanácsterem előterének és az ide vezető folyosónak a falát a faburkolat egy variánsa borítja, egy részén a hozzá tervezett rézfogasokkal:

Az ismertetés során megtudtuk hogy a gépészet az alagsorból a tetőszintre költözik, a kazánház helyén hangszerraktár lesz. A Nagyterem körül kapnak helyet majd a jelenleg teljesen hiányzó szólistaöltözők és egy művészbüfé. A közönség részére szolgáló földszinti büfé az egyik, az utóbbi években beépített mellékudvarba kerül, ami üvegtetős borítást kap. Az első emelten megszűnik a ruhatár, az elképzelések szerint ide is kerülne büfé, és gondoltak a közönség részére szolgáló mellékhelységek számának növelésére is, ezek szintén az alagsorban kerülnek kialakításra. A korszerűsítés során teherlift is kerül az épületbe, beépítésére a hátsó lépcsőház megszüntetésével találtak módot.

A munkák kezdetének pontos időpontjáról nem szólt a tájékoztató.
Remélhetőleg minél hamarabb elindul felújítás, és a két évesre tervezett altatásba kényszerített Zeneakadémia régi szellemiségében, de teljes pompájában megújulva, megfiatalodva és korszerűsítve ébredhet pár év múlva a szakma szépítő-gyógyító kezei közül.

Keller Annamária

KÖZTÉRMEGÚJÍTÁSI NÍVÓDÍJ 2010

A Magyar Urbanisztikai Társaság és az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága által létrehozott KÖZTÉRMEGÚJÍTÁSI NÍVÓDÍJ „Lakókörnyezet terei" kategóriájában a szegedi Szent István téri víztorony és tér rehabilitációja kapta idén a díjat.

Az indoklásból kiderül, hogy a komplex építészeti és kertépítészeti rehabilitáció legnagyobb erénye hogy a változás az előző állapothoz képest jelentősen megnöveli a terület értékét. A tér a történeti, műemléki helyzetnek megfelelően körültekintően illeszkedik, városképformáló hatása igen kedvező. A víztoronyban elhelyezett funkciók - kilátó, kávézó, kiállítótér- valóban a revitalizációt szolgálják, erősítik a tér és tágabb környezetének idegenforgalmi helyzetét, vonzerejét. A tér sikeresen megtartotta korábbi zöldfelületi funkcióját úgy, hogy a piac a tér része maradt, ám annak árukínálatában s így közönségében is változást eredményezett. A tér rehabilitációja, jelenlegi kialakítása az átmenő forgalmat jelentősen visszaszorítja, de nem zárja ki teljesen, így a terület használhatósága, városszerkezeti funkciója, illeszkedése nem sérül. A téralakítás egyszerű, áttekinthető, tiszta vonalvezetésű; méltó környezetet biztosít az erős kisugárzású víztoronynak. A hely adottságát, történetiségét tükröző komplex megújulása példaértékű. Társadalmilag és városszerkezetileg is pozitív hatású, jó arányú, igényes és érzékeny tér valósult meg.

A helyszíni ünnepségre 2010. szeptember 24-én kerül sor, itt hangzott el az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága elnökének köszöntője:

Tisztelt Polgármester Úr, Elnök úr, kedves szegediek, Szent István tériek!

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság nevében más hivatali elfoglaltságom miatt csak távolból tudom köszönteni Önöket elismerésük alkalmából.

Köztereink megújításának mai rendszere számos veszélyt rejt magában, ugyanis a jelenlegi pályázati rendszer sajnos nem teszi lehetővé az arányos, értékalapú megújulást. A megvalósult példák legtöbbje azt mutatja, hogy a hely értékeinek ismerete, kutatás nélkül értékeink jelentős összegek felhasználásával átgondolatlan fejlesztések áldozatává válnak. Ezért hozta létre a Magyar Urbanisztikai Társaság és az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság a Köztérmegújítás Nívódíjat, hogy például állítsa az ország előtt a színvonalasan megújuló közterületeket.

Ahogy egy lakás jellemzi lakóit, egy város ugyanúgy beszél polgárairól. A múlt értékeinek tisztelete, megbecsülése, a történeti, kulturális örökség értékként való kezelése vezet egyedül a település és ezáltal az ott élő közösség karakterének, egyéniségének a megőrzéséhez. Közös feladatunk az örökségünk megőrzése, kutatása és értő bemutatása.

A múlt meghatározza jelenünket. Rendkívüli kulturális örökségünk adott arra, hogy jelen építészetünket és városépítészetünket is formálja. Településeink átalakulását tekintve látható, hogy a gyökér nélküli fejlesztés, a karakter semmibe vétele milyen kárt okoz, hogyan vezet fokozatosan a teljes arculat elvesztéséhez. Pedig a múlt értékeit felhasználva, ahhoz alkalmazkodva az új építészet is gazdagabbá válik, harmonikus egymásmellettiségük kulturális gazdagságunkat mutathatja. Ezzel a szemlélettel régi és új értékeink kölcsönösen olyan új értelmet kaphatnak, ami minden ember számára érthetővé és értelmezhetővé teszi és közelebb is hozza kulturális örökségünket. Ugyanakkor hagyományainkat értőn kihasználva és hitelesen megmutatva jelentősen növekedhet jelen építészetünk és városépítészetünk súlya. Színvonalas közterület megújulás csak ezen elvek érvényesülése mellett történhet.

A pályázaton a lakókörnyezet kategóriában a legjobb közterület rehabilitáció Szegeden valósult meg Önöknél, a Szent István téren. A tervezés és a kivitelezés során a műemlék és a közterület megújulásának együttes városléptékű szemlélete jelentősen kiterjesztette a lehetőségeket. Egy szorult helyzetben lévő víztorony városi rangját vesztetten állt egy jobb sorsra érdemes, építészetileg elhanyagolt helyen.
A Hortus Bt. – Fekete Zoltán tervező irányításával a hely adottságait kihasználva, a meghatározó műemléki érték egész környezetre való kivetülésével olyan új eredmény keletkezett, ami a teljes lakókörnyezet minőségét fokozta. Azzal, hogy a megújuló köztéren a szunnyadó kulturális értékek újra közkinccsé váltak, jelentős városi súlyt kapott a hely, miközben magasabb színvonalon megőrizhette minden lakókörnyezeti és városi funkcióját.

Elismerés illeti a tervezőket, a kivitelezőt, a város vezetését, mindenkit, aki a program segítő részese volt. Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága nevében gratulálok munkájuk látványos eredményéhez és remélem, hogy ennek a térnek a szellemisége még számos helyen fog mintaként szolgálni.

A területi védelem színe és fonákja
XVII. Népi Építészeti Tanácskozás
Békés, 2010. szeptember 30 – október 2

Beszámoló

A torockói értékvédelemről szóló, Furu Árpáddal közös előadásomat azzal kezdtem, hogy „Torockó műemlékvédelme sikertörténet". Most ezt a beszámolót is azzal lehet indítani, hogy a „Békési Tanácskozás" sikertörténet! Különösen akkor, ha figyelembe vesszük, a múlt évben lényegében feltámasztottuk, újraindítottuk a nagymúltú, ezerkilencszázhetvenhétben indult tanácskozássorozatot és némi félelemmel álltunk neki egy újabb összejövetelt rendezni.

A már előző évben bevált gyakorlatnak megfelelően igyekeztünk most is egy olyan kérdést kiválasztani, ami aktuális és közérdeklődésre tarthat számot, ezért a népi építészet emlékei településszintű védelmének megvizsgálását, az eredmények számbavételét, a hiányosságok megvitatását tűztük ki célul. A téma kiválasztásakor úgy véltük, hogy a védelemnek ez a formája sok kiemelkedő eredményt hozott és ezek megérdemlik, hogy ismertessük őket, ugyanakkor a problémákra figyelmeztető jelek is feltűntek. Az sem hagyható figyelmen kívül, hogy a megóvás, fenntartás ebben a léptékben mindenképen az adott közösségek, a társadalom közreműködését igénylik és ezért érdemes számbavenni a pozitív, de az előforduló negatív viszonyulásokat. Az örvendetes új kezdemények mellett a több évtizedes programoknál nem ritkák az elfáradás jelei.

Mindezek miatt a tanácskozás előadásainak programját úgy állítottuk össze, hogy egy-egy településről, területről legalább két-két előadás hangozzon el és ezek eltérő szempontból, esetleg más-más szemlélettel szóljanak ugyanazokról az eredményekről vagy éppen nehézségekről.

A tanácskozás szeptember 30-án kezdődött. A Békési Városi Kulturális Központban összegyűlt résztvevőket elsőként Izsó Gábor, a város polgármestere, majd Erdős Norbert országgyűlési képviselő, alpolgármester köszöntötte. Őket követte Nagy Gergely, az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága Elnöke. Tamási Judit, a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal mb. Elnöke elfoglaltságai miatt levélében köszöntötte az összegyűlteket. A határ túloldaláról a Partiumi és Bánsági Műemlékvédő és Emlékhely Társaság Elnöke, Dukrét Géza szólt és a köszöntés mellett ismertette Társasága célkitűzéseit, történetét.

A megelőlegezett bizalomnak köszönhetően dr. Fazekas Sándor Vidékfejlesztési Miniszter elvállata a tanácskozás fővédnöki tisztét.

A bevezető előadást Fejérdy Tamás tartotta *Világörökségi területek helyzete Magyarországon* címmel. A problémákat sem elhallgató összegzés előkészítette a Hollókővel, az egyetlen világörökségi listán szereplő magyarországi faluval foglalkozó előadásokat. *A műemléki védelem hatásai Hollókőn* Fehér Judit mutatta be. A falu történetét, majd a védelem kezdeteit, virágkorát ismertette, és már ő is kitért a túlzott idegenforgalomnak köszönhető, nem is annyira műemlékvédelmi, mint társadalmi problémákra. Sztrémi Zsuzsa, Hollókőért Közalapítvány vezetője előadásában: *Hollókő – élet a kulisszák mögött*, valóban a világörökség része lét hátterével ismertette meg a hallgatóságot. Bemutatta a védett falu épületeinek funkcióváltását, hogy manapság alig van állandó lakosa a világörökségnek, helyüket az idegenforgalom foglalta el, hogy a hollókőiek egy új falurészt építettek ki maguknak, és onnan járnak dolgozni egykori lakóhelyükre stb. Ugyanakkor a megnövekedett lehetőségeket is ismertette, mert mindez nemcsak anyagi gyarapodással járt, hanem például meg tudták őrizni az általános iskola alsó tagozatát. Ehhez az előadáscsokorhoz csatlakozott Fáy Dániel, a szomszédos kis falu polgármestere és főépítésze, *Terény kontra Hollókő – Helyi értékvédelem Terény 34 házánál* című előadásával, melyben a hollókői tapasztalatokat is felhasználó védelemről szólt, melynek során rendkívüli figyelmet fordítanak arra, hogy ne kövessék a „nagy elődd" kommercializálódását, hogy a falu élő, eleven, azaz Terény maradjon.

A délutáni ülést egy határainkon túli példa, Torockó nyitotta meg. Furu Árpád és Balassa Iván ismertette a külső támogatásnak, Budapest V. kerületének „örökbefogadásának" és az ezzel járó anyagi támogatásnak köszönhető, a Torockó Értékvédő Program által irányított rehabilitáció eredményeit, melyben 130 háztulajdonos vesz részt. Az eredmény az Europa Nostra díj és a falu képének és életének megújulása, de már ők is említették a közösség nem mindig pozitív viszonyulását a műemlékvédelem elképzeléseihez. Tamáska Máté szociológiai kutatása alapján előadásában – *Faluképvédelem falusi szemmel* – a másik oldal véleményét mutatta be, ami sajátos módon nagyobb szerepet tulajdonít a lakosoknak a védelem terén, mint amilyen az a valóságban.

Jósvafő egy másik példával szolgál. Zsanda Zsolt *Egy kistelepülés útja az MJT-vé válásig* címmel a megtett útról, Szabjár Péter pedig *MJT – adottságok, lehetőségek és a rideg valóság*-ot mutatta be és számolt be azokról az eredményekről, melyek részben tevékenységének is köszönhetők és mutatta be az évtizedek óta megoldhatatlannak bizonyult problémákat.

Az első tanácskozási napot a kiemelt idegenforgalmi övezet, a Balaton-felvidék zárta. Németh Katalin szenvedélyes és nagyon elgondolkoztató előadásában a *Balaton-felvidéki védett területek*et mutatta be. Ő is, mint az utána szólók többen, a műemlékvédelemnek a megőrzéssel ellentétes, sokszor csak szemléletbeli hiányosságokkal, de gyakrabban a pénz diktátumával magyarázható tehetetlenségéről szólt. L. Balogh Krisztina *A kör közepén állok –településtervezési problémák* címmel mindennek a gyakorlatát mutatta be saját gyakorlati tapasztalataiból Szigliget példáján. Kerner Gábor *A népi építészet változásai a Káli-medencében* előadásában egy kistáj, gyakran valóban spontán értékmegőrzésének kivirágzását, majd stagnálását és sajnos, hanyatlását részletezte. Ennek a tájnak egy sajátos színfoltját, *A zsidóság faluépítő szerepét a Káli-medencében* ismertette Wirth Péter.

A nap hivatalos programját a másnapi tanulmányút előkészítésének is számító kiállítás, Sófalvi István nagyváradi fotoművész Érmelléki borospincéket bemutató tárlatának vernisszázsa zárta.

Megnyitójában Balassa M. Iván megemlékezett a téma jeles kutatójáról, Borbély Gáborról, akinek a könyveihez készültek a Békési Városi Kulturális Központ aulájában látható képek.

Az előadások – a közben lezajlott tanulmányút után – október 2-án, szombaton folytatódtak. Elsőként Istvánfi Gyula tette fel a kérdést *Mi marad falvainkból?,* és adta is meg a nem túlzottan biztató választ, hogy a hagyományos falu eltűnőben van. Egy negatív példával folytatódott az előadások sora, a kisalföld egykor jeles együttesének, *A tápi Hegysor utcá*nak a *kálváriáj*at Filep Antal mutatta be, szemléletesen szólva műemlékvédelemmel szemben, akkor politikai okokból táplálkozó ellenszenvről, majd Tanai Péter próbálta megválaszolni, hogy *Mit lehet ma tenni Tápon?* Sajnos, nem sokat, a felelőtlenül elpusztulni hagyott épületek pótolhatatlanok, így a Hegysor utca egykor összefüggő képe ma erősen foghíjas.

Sajátos problémával foglalkozott ez után Pataky Emőke – *A településvédelem lehetőségei Hajdúböszörményben* – és mondandójához kapcsolódóan Virányi Zsolt *Arculatváltás képekben* című előadásában. A neves városnak ugyanis egy napjainkig is megőrződött településszerkezete van, az egykori kétbeltelkesség maradványa iskolapélda, ugyanakkor az épületállomány erősen átalakult, így elméleti kérdésként is felmerül, hogy mi ilyenkor a műemlékvédelem lehetősége.

A tanácskozást lezáró részben kitekintést végeztünk a határainkon túlra. Az előző napi tanulmányút összegzésének is számított Kéri Ildikó Erzsébet – Kéri Gáspár előadása: *Népi építészeti emlékek megőrzése és műemlékvédelem az Érmelléken. A vajdasági német telepesfalvak sorsá*ról Szabó Zsombor számolt be. Beszédes Valéria déli szomszédunk törvényi szabályozottságából, szabályozatlanságából adódó nehézségeket tárta a hallgatók elé *Örökségvédelem és településfejlesztés a Vajdaságban* címmel. A záróelőadást a szlovák műemlékvédelem jelese Alexander Balega tartotta – *Népi építészeti védett területek Szlovákiában* – a mieinkhez nagyon hasonló eredményekről és nehézségekről beszámolva.

Rendhagyó módon idén a két tanácskozási nap között volt a tanulmányi kirándulás, mely a határ túlsó oldalára, Romániába vezetett az Érmellék népi építészeti emlékeinek megismerésére. A nagy érdeklődés miatt két autóbusszal mentünk, az egyiken Dukrét Géza, a másikon Balassa M. Iván szakmai vezetésével. Az első állomás Gálospetri volt, ahol a tulajdonos Kéri Gáspár mutatta be a folyamatosan gyarapodó épületegyüttest és gyűjteményt. Értarcsán a Temető utcai, Szalacson a kisbugrai pincesort kerestük föl.

Az utóbbi helyen a tanácskozás tiszteletére elkészült újabb tájház, a Zsellérház avatásán vehettünk részt.

A szalacsi ebéd után újra határátkelés, és a következő állomás Létavértes. Itt a Magyar Néprajzi Kiállítóteremben előbb a Rozsnyai-gyűjteményt csodálhattuk meg, majd Pataky Emőke mutatta be vetített képes előadásában az Érmellék legnyugatibb pinceegyüttesét, a Mosontakertet.

A XVII. Népi Építészeti Tanácskozás tulajdonképpen rendkívüli volt, hiszen a kétéves ütemezéstől eltérően egy évre követte az előzőt. Ennek oka, hogy így sikerült visszaállítani a korábbi rendet, hogy ez a szakmai fórum a páros években kerül megrendezésre. A szervezők aggodalma, hogy ilyen sűrűséggel az érdeklődés csökkenni fog, szerencsére nem vált be. A résztvevők száma meghaladta az előző évit, összesen, különböző időtartamra – voltak akik csak a tanácskozásokon voltak jelen – 120 résztvevőnk volt!

A szervezés nagy munkájában az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága Népi Építészeti Szakbizottsága tagjai, Balassa M. Iván elnök, Dobosyné Antal Anna titkár, valamint Dobos Albert, Széphegyi László és Molnárné Tarkovács Márta támaszkodhattak a békésiekre, Csökmei László főépítészre, a Városi Kulturális Központ igazgatójára, Koszecz Sándorra és munkatársára, Túri Andreára. Az ICOMOS titkárság részéről Pakulár Ibolya nemcsak a közvetlen lebonyolításban vett részt, hanem az előzményekben, például a pályázatírásokban, és a nemkevésbé nélkülözhetetlen utólagos elszámolásokban volt nélkülözhetetlen társunk. Az elszámolásnál tartva, nem kis büszkeséggel írom le, hogy a Nemzeti Kulturális Alap nagyvonalú támogatásának és természetesen a részvevők befizetéseinek is köszönhetően, a tanácskozás anyagi mérlege egyensúlyban van, még az ICOMOS vészhelyzetre biztosított támogatásával sem kellett élnünk!

Külön büszkesége a szervezőknek, hogy a tanácskozás idejére, megújult kivitelezéssel és reményeink szerint megújult tartalommal megjelent az előző tanácskozás előadásait tartalmazó kiadvány. Ennek mozgatója Dobosyné Antal Anna volt. És nem utolsó sorban tanácskozáshoz kapcsolódóan a Műemlékvédelem 2010. évi 4. száma Balassa M. Iván és Dobosyné Antal Anna társszerkesztésében a népi építészeti tanulmányokkal jelent meg.

Összességében, ha a szervezőknek, vagy a részvevőknek, esetleg a tágabb szakmának lettek volna kétségei, hogy érdemes volt 2009-ben újraéleszteni és 2010-ben rendes idejébe visszazökkenteni a békési Népi Építészeti Tanácskozást, akkor szeptember 30-október 2. között ezek szertefoszlottak. És reményeink szerint folytatódik a sorozat 2012-ben – talán éppen szeptember 27-29 között – és ezt követően is.

Balassa M. Iván

Beszámoló
a zentai csatához kapcsolódóan létrejött nemzetközi együttműködésről

2010. október 9-én a szerbiai Aqua et Archaeologia és a Vajdasági Vízalatti Kutatók civil szervezetek meghívására és felkérésére szonaras felderítést végeztem Zentán, az 1697-es csata pontonhídjának térségében.
A csata közben a Savoyai Jenő vezette császári seregek rajtaütöttek az éppen átkelést végző török főseregen. A pontonhíd ágyúzásával elvágták a menekülés útját a törökök elől. A híd elpusztult, egyes elemei elsüllyedtek. A menekülés közben számos katona, illetve jelentős mennyiségű fegyver, és egyéb ellátmány veszett a vízbe. Ezek felkutatása a projekt célja.

Zenta környezete. Sárgával a török pontonhíd helye, piros körvonallal a most talált anomáliák csoportja.

A műszeres felderítést a Mária királyné projekthez 2008-ban szponzori támogatásból beszerzett műszerrel végeztük. Hajót a szerbiai felek biztosítottak. A meder gyors átvizsgálása során azt tapasztaltuk, hogy a meglehetősen homogén, homokfodrokkal borított mederben a pontonhíd feltételezett helyétől mintegy 200 méterrel délre, a jobb part felé eső oldalon van egy terület, ahol sok kisebb-nagyobb ún. „anomália" található. Ezek mederidegen tárgyak, amelyek lehetnek a csata relikviái. Az egyik közülük kb. 10 m hosszú, egyik vége hegyes, a másik egyenes, oldalai párhuzamosak. Akár az egyik pontonhajó is lehet a hídból. A helyszín egyértelműen további kutatásra érdemes.
A felderítést követően a zentai városházán a fent említett partnerekkel egy együttműködési szándéknyilatkozatot írtunk alá. Egy osztrák civil szervezet, a „Triton" vízalatti régészeti kutatócsoport írásban jelezte csatlakozási szándékát. A ceremónián jelen volt a helyi média is. Beszédet mondott a zentai múzeum igazgatója, valamint Rácz Szabó János polgármester. Mindannyian ecsetelték, hogy a helyieknek mennyire fontos a kutatás, milyen alapvetően meghatározó számukra a csata öröksége.
Beszédemben röviden ismertettem a felderítés pozitív eredményét. Elmondtam, hogy a Búvárrégész Szakosztály minden lehetséges segítséget megad a jövőben is, mind szervezésben, mind munkában. Ismertettem a NEFMI támogató levelének tartalmát, amelyet nagy tapssal fogadtak.

A közeljövőben meg szeretnénk szervezni egy magyar geofizikai kutatást, amelyet egy erre specializálódott cég végez el önköltségen (szállás, utazás, vám) felkérésünkre és szervezésünkben. Jövőre reményeink szerint közös búvárexpedíciót szervezhetünk.

Tóth J.Attila

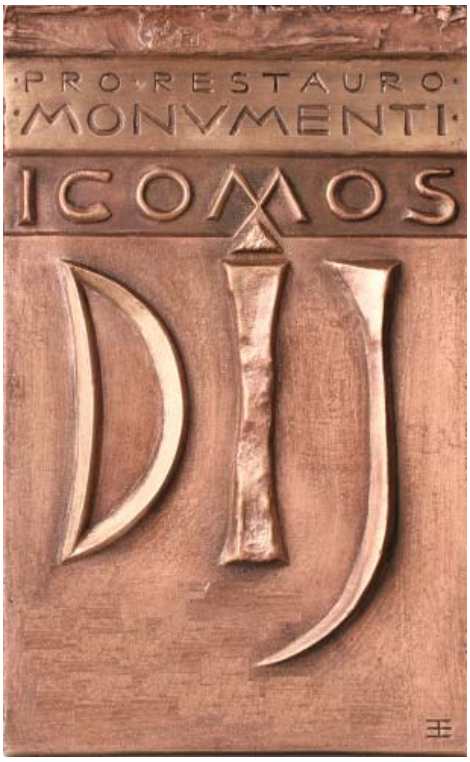

AZ ICOMOS MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁGA FELHÍVÁSA A 2011. ÉVI ICOMOS-DÍJ ADOMÁNYOZÁSÁRA

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága – mint a műemlékvédelem legnagyobb nemzetközi civil szervezetének magyar tagja – a nemzetközi célkitűzésekkel összhangban folyamatosan azon fáradozik, hogy a társadalom minden tagjának és szervezetének figyelmét felhívja az építészeti és kulturális örökség valamennyi elemének folyamatos és szakszerű gondozására megőrzésük és tovább örökítésük érdekében.

Ezért az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága minden évben ICOMOS-díjjal tünteti ki az általa legjobbnak ítélt műemlék helyreállításokat, melyek lehetnek:

- épület(ek) megújítása
- épület(ek) új rendeltetés céljára történő átépítése, bővítése, a műemléki értékek megőrzésével és felszínre hozásával
- természeti értékek, parkok, kertek mintaszerű helyreállítása
- történeti környezetbe harmonikusan illeszkedő, annak történeti és természeti értékeit tiszteletben tartó új épület(ek)

Az ICOMOS-díj odaítélésére bárki tehet javaslatot az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság honlapjáról letölthető, ill. a Titkárságán beszerezhető adatlap kitöltésével, és az alábbi adatok hiánytalan megadásával:

- a műemlék, ill. az épület megnevezése és pontos helyszíne
- a helyreállítás, ill. az építés időpontja (3 évnél régebben megvalósult munka nem terjeszthető fel)
- a helyreállítás tervezője és megvalósítója
- a helyreállítás összefoglaló értékelése (max. 1 gépelt A/4 oldal) és bemutató fényképei, ill. a műszaki tervek fotokópiái (min. 4, max. 15 db)
- a javaslatot előterjesztő neve, címe, elérhetősége és e-mail címe

A javaslat benyújtásának határideje: 2011. január 10. (postabélyegző illetve e-mail kelte)

postai úton: ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság 1535 Budapest, Pf.721, vagy
e-mailen: secretariat@icomos.hu

A javaslat megérkezését az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Titkársága elektromos levél útján visszaigazolja.

A beérkezett javaslatokat az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság e célra kijelölt Bíráló Bizottsága értékeli. A Bizottság 9 tagú, benne a MÉSZ, a MUT, a Porta Speciosa Egyesület delegáltjai. A Bíráló Bizottság a titkosság feltételeinek teljes biztosítása mellett, a javasolt alkotásokat lehetőség szerint megszemléli, majd tárgyalások során értékeli, végül javaslatát úgy terjeszti elő az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Elnökségének, hogy az döntését a Műemléki Világnapon, 2011. április 18-án nyilvánosságra hozhassa, s a Díjakat átadhassa.

AZ ICOMOS MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁG FELHÍVÁSA AZ ICOMOS MŰEMLÉKVÉDELMI CITROM-DÍJ 2011 ADOMÁNYOZÁSÁRA

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága – mint a műemlékvédelem legnagyobb nemzetközi civil szervezetének magyar tagja – a nemzetközi célkitűzésekkel összhangban folyamatosan azon fáradozik, hogy a társadalom minden tagjának és szervezetének figyelmét felhívja az építészeti és kulturális örökség valamennyi elemének folyamatos és szakszerű gondozására megőrzésük és tovább örökítésük érdekében.

E törekvésekkel összhangban az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága minden évben Műemlékvédelmi Citrom-díjjal illeti az általa legkevésbé sikeresnek, leginkább elhibázottnak ítélt műemlék helyreállításokat, melyek lehetnek:

- legsikertelenebb új beépítés, illetve átalakítás valamely történeti környezetben
- legtökéletesebben félresikerült műemléki helyreállítás, illetve méltatlan hasznosítás
- legalaposabban kidolgozott, példaértékű épülethiba (épületszerkezet, pótlás, kiegészítés, stb.)
- legmegragadóbban félresikerült épületszínezés
- leginkább műemlék-szerű rekonstrukció, műemlék-pótlás
- legmaradandóbbra sikerült élő-műemlék (növényzet, kert, táj, tó, stb.) károsítás
- leghosszabban húzódó műemlék helyreállítás
- legmeggyőzőbb ál-műemlék építés
- legeredményesebb műemlék-elhanyagolás, a karbantartás elmulasztása.

A fenti szempontok közül akár egy is elegendő a Citrom-díj odaítéléséhez.

A Citrom-díjat nem az alkotók, hanem az alkotás kapja. Az veheti át, aki először tiltakozik az odaítélés ellen. (Ez csak a jelentkezés megtörténte után lehet publikus.)

A Citrom-díjra az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság tagjai tehetnek javaslatot az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság honlapjáról letölthető, illetve a Titkárságán beszerezhető adatlap kitöltésével, az alábbi adatok hiánytalan megadásával: A javaslatnak tartalmaznia kell:

- a műemlék, ill. az épület megnevezését és pontos helyszínét
- a helyreállítás, ill. az építés időpontját (3 évnél régebbi nem terjeszthető fel)
- az "alkotás" összefoglaló értékelését (max. 1 gépelt A/4 oldal) és bemutató fényképeit és (nem kötelező, de az elbírálást segíti, ha az előterjesztés tartalmazza) műszaki rajzait (min. 4, max. 10 db)
- a javaslat előterjesztőjének nevét, címét, elérhetőségeit, e-mail címét.

A javaslat benyújtásának határideje: 2011. január 10. (postabélyegző illetve e-mail kelte)

postai úton: ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság 1535 Budapest, Pf.721, vagy
e-mailen: secretariat@icomos.hu

A javaslat megérkezését az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Titkársága elektromos levél útján visszaigazolja.

A beérkezett javaslatokat az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság e célra kijelölt Bíráló Bizottsága értékeli. A bizottság 9 tagú, benne a MÉSZ, a MUT, a Porta Speciosa Egyesület delegáltjai. A Bíráló Bizottság a titkosság feltételeinek teljes biztosítása mellett, a javasolt alkotásokat lehetőség szerint megszemléli, majd tárgyalások során értékeli, végül javaslatát úgy terjeszti elő az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Elnökségének, hogy az döntését a Műemléki Világnapon, 2011. április 18-án nyilvánosságra hozhassa, s a Díjakat átadhassa.

Híreink:

Új Alelnöke van a Nemzetközi ICOMOS-nak.
2010. augusztus 12-i, az ICOMOS Elnökének címzett keltezésű levelében lemondott alelnöki posztjáról Francisco Javier Lopez Morales. Az elnökségben megüresedett helyre az argentin ICOMOS Nemzeti Bizottság elnökét, Alfredo Conti-t kooptálták, aki az alelnöki poszttal járó feladatokon túl az amerikai nemzeti bizottságok koordinálását is vállalta.

❋

Kedves Tagtársunk, Barátunk,

„non omnis moriar”

SZERETETTEL HÍVJUK ÉS VÁRJUK
EMLÉKTÁBLA AVATÁSÁRA

DR. ROMÁN ANDRÁS

HALÁLÁNAK 5. ÉVFORDULÓJÁN

IDŐPONT: **2010. NOVEMBER 13. SZOMBAT 11:00 ÓRA**

HELYSZÍN: **BUDAPEST, V. KERÜLET, AULICH UTCA 3.**

❋

Köszönet az 1%-ért !

Ezúton is szeretnénk megköszönni mindenkinek, aki 2009-es személyi jövedelemadójának 1%-át az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület részére ajánlotta fel.
A támogatás révén beérkezett **50.774** Forintot az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság nemzetközi jelenlétének erősítésére, Magyarország szakmai képviseletére fordítottuk.

Ahhoz, hogy 2011-ben is sikeresen dolgozhassunk Egyesületünk célkitűzéseinek megvalósításán, továbbra is nagy szükségünk van az Önök támogatására, számítunk Önökre,
kérjük a műemlékek, történeti együttesek minden barátját, hogy támogasson minket személyi jövedelemadójának 1%-ával !

köszönettel
ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület
Adószám: 18083897-1-41

❋

Ágostházi László DLA:

EMLÉKEZZÜNK RÁ, HOGY. . .

November

november 9. **105 éve** (1905) szentelték fel a *budapesti Szent István bazilika* épületét (Hild József - Ybl Miklós)

november 13. **5 éve** (2005) halt meg *Dr. Román András* építészmérnök, kandidátus, az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság egykori elnöke, nemzetközileg ismert műemlékvédelmi szakember

november 23. **265 éve** (1745) helyezték el ünnepélyesen a *Budapesti Batthyány-téri Szent Anna templom szentélyének* (Hamon Kristóf) zárókövét

December

december 4. **30 éve** (1980) halt meg *Nagypál Judit* Ybl-díjas építészmérnök, nagyon sok műemlék igényes helyreállításának tervezője

december 12. **230 éve** (1780) halt meg *Fellner Jakab,* a magyar barokk építészet egyik legkiemelkedőbb mestere

december 28. **150 éve** (1860) született *Baumhorn Lipót*, aki az országban 24 zsinagógát tervezett, köztük a talán legismertebbet, a szegedit

december 30. **55 éve** (1955) halt meg *Csányi Károly* egyetemi tanár, művészettörténeti író, műemlék-restaurátor

ICOMOS Híradó, a Magyar Nemzeti Bizottság közleményei
Szerkesztőség: 1014 Budapest, Szentháromság tér 6.
Levélcím: 1535 Budapest, Pf. 721. Telefon/fax: 212-76-15
E-mail: secretariat@icomos.hu
Honlap: www.icomos.hu
Kiadja a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal
Szerkesztő: Keller Annamária
Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság tagságával járó előnyök:
- állandó informáltság a műemlékvédelem hazai és nemzetközi eseményeiről, pályázatairól, ösztöndíjairól, stb. az ICOMOS honlap (www.icomos.hu), az ICOMOS Híradó és az ICOMOS News/Nouvelles ICOMOS révén
- ingyenes belépésre jogosító tagsági kártya a világ legtöbb múzeumába, műemlékébe, romterületére
- az UNESCO/ICOMOS Dokumentációs Központjának szabad használata

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság pártoló Jogi tagja:
Kulturális Örökségvédelmi Hivatal